

خبرنامه الگوی اسلام ایران بیست و هفتم

رهبان معظم انقلاب اسلامی:

ایران را باید با اتکالی به هوش و استعداد جوانان و نخبگان اداره کرد

دانش شما نیاز حقیقی وجود دارد. رهبر انقلاب، حضور تأثیرگذار شهید چمران در دفاع مقدس و فعالیت شهید شهریاری در عرصه هسته‌ای را دو مصداق از انفاق نخبگی برای جامعه و کشور و «دو نمونه بارز هدایت الهی نخبگان» خواندند. ایشان با اشاره به پیشرفت‌های علمی کشور در یک دهه‌ی اخیر، بار دیگر استمرار حرکت علمی پرشتاب را نیازی واقعی برشمردند و افزودند: همان‌گونه که در حکم اخیر شورای عالی انقلاب فرهنگی تأکید شد، حرکت علمی نباید به هیچ دلیلی دچار وقفه شود چون هر وقفه‌ای، عقب‌گرد به همراه می‌آورد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مسابقه‌ی جهانی و پرسرعت ملت‌ها و کشورها در عرصه‌ی علم و دانش را یادآور شدند و افزودند: با وجود شتاب پیشرفت‌های علمی، عقب‌ماندگی‌ها به قدری زیاد است که ایران ادامه در صفحه ۳

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار صدها تن از «نخبگان جوان دانشگاه‌ها و برگزیدگان المپیادها و جشنواره‌های جهانی و داخلی»، با تأکید بر ضرورت ایجاد یک زنجیره‌ی کامل و شبکه‌ی عظیم تولید علم در دانشگاه‌ها و مراکز علمی تحقیقاتی افزودند: ایران را باید با اتکالی به منابع روی زمین یعنی هوش و استعداد جوانان و نخبگان کشور اداره کرد نه با تکیه بر درآمد پرنوسان منابع زیرزمینی و نفتی. ایشان دیدار با «جوانان نخبه و نویدهندگان آینده‌ی روشن کشور» را بسیار شیرین خواندند و به همه‌ی جوانان توصیه کردند خانه‌ی پرافتخار میهن را با نیروی فکر و عزم و اراده، به گونه‌ای بسازید که شایسته‌ی این ملت و این تاریخ پرافتخار باشد. رهبر انقلاب با دعوت از همه‌ی نخبگان برای تفکر و تعمق درباره «اصل نخبگی و مفهوم

حقیقی آن» افزودند: نخبگی مجموعه‌ای از سه ویژگی «هوش و استعداد»، «همت برجسته برای مطالعه و کار و تلاش» و «حوصله‌ی تحسین‌برانگیز برای پیگیری و مداومت» است و نگاه عالمانه و حکیمانه به این ویژگی‌ها، روشن می‌کند که همه‌ی آن‌ها نعمت و رزق الهی است. ایشان با استناد به آیات قرآن شریف مبنی بر انفاق رزق الهی تأکید کردند: رزق دانش و نخبگی را باید در راه خدا و برای خیر بندگان خدا، انفاق کرد و آن را در خدمت حال و آینده «جامعه، ملت و کشور» قرار داد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به نخبگان جوان خاطر نشان کردند اگر نعمت الهی نخبگی را انفاق کنید، هدایت پروردگار نیز شامل حالتان می‌شود یعنی هم ویژگی‌های نخبگی در شما بیشتر خواهد شد و هم خداوند شما را به عرصه‌هایی هدایت می‌کند که به علم و

ما و میراث توسعه (۲)

دکتر صادق واعظزاده

اما بعد از حدود دو یا سه سده از عصر دکارت و بیکن که انقلاب صنعتی اتفاق می‌افتد و دستاوردهای این تحول بزرگ در جامعه اروپایی مشاهده می‌شود، متفکران غربی رویکرد دوگانه‌ای اتخاذ می‌کنند. از یک جهت به اطراف خود، به امر واقع که توسعه صنعت و ملزومات آن و تحول اجتماعی است نگاه می‌کنند و مثل یک تصویرگر تحت علایق و پیش فرض‌ها و زیبایی‌شناسی خاص خود و از یک نقطه نظر معین که مربوط به هر کدام از آنها است و در یک زمان خاص یک تصویر کم و بیش واقع‌نمایی از این امر واقع ترسیم می‌کنند. یعنی در نظریه پردازی نگاهشان به جامعه صنعتی است. ولی ناظر این تصویر را صریحاً یا تلویحاً جامعه غیر اروپایی می‌دانند. مثلاً وقتی که اگوست کنت مراحل سه گانه تفکر را بیان می‌کند؛ معتقد است که این مراحل در اروپا اتفاق افتاده و جامعه اروپایی کم یا زیاد در آستانه اتخاذ رویکرد اثبات‌گرایی علمی است، اما جوامع آسیایی و آفریقایی را هنوز در این مرحله نمی‌داند، در مرحله خرافه می‌داند که متأسفانه دین را هم از سنخ خرافه ذکر می‌کند. او توصیه‌اش به آن‌ها عبور از مرحله تفکر خرافی و فلسفی و ورود به تفکر اثبات‌گرایی علمی است. به همین ترتیب دور کیم که تقسیم کار اجتماعی را بیان می‌کند، در واقع تصویری از جامعه صنعتی به دست می‌دهد و این را به عنوان یک عامل توسعه ذکر می‌کند و بطور ناگفته فحوای کلامش این است که اگر کشورهای توسعه نیافته بخواهند به رمز و راز توسعه دست یابند این تقسیم کار اجتماعی باید در آن‌جا هم صورت بگیرد. وقتی که ماکس وبر عقلانیت، بورکراسی و حسابگری و در یک تحلیل دیگر اخلاق کالوینستی پروتستانی مبنی بر تولید حداکثر و مصرف حداقل را بعنوان یک ارزش دینی، عامل پیدایش بورژوازی و سرمایه‌داری و توسعه معرفی می‌کند، نگاه او به جامعه اروپایی است اما مخاطب او در ارائه این تحلیل جوامعی است که به این مرحله نرسیده‌اند. او صحت ذکر می‌کند که در اروپا یک چنین تفکر مذهبی عامل توسعه دنیوی شد اما در آسیا، بطور خاص هند را مثال می‌زند، مهاره‌ها از طریق تجارت و سایر طرق سرمایه‌فراوانی انباشتند اما آن را صرف تولید نکردند بلکه صرف خریدن باغ‌ها و ساختن کاخ‌ها کردند و زندگی اشرافی تشکیل دادند و بنابراین پیشرفتی نکردند. یعنی در واقع نظریه پردازان توسعه، داستان توسعه غرب را برای مخاطب غیر غربی بیان می‌کنند،

ادامه در صفحه ۸

با تصویب شورای تلفیق و هماهنگی مرکز؛

کار گروه پژوهشی تدوین مبانی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، تشکیل می‌شود

تدوین مبانی حوزه خویش، بر تدوین مبانی نظارت کنند. بر اساس این مقرر شد معاونت هماهنگی و نظارت فرایندی مرکز با هدف هماهنگی در تدوین مبانی الگو، نسبت به تشکیل کار گروه پژوهشی با حضور اعضای اندیشکده‌ها اقدام نماید. همچنین در این نشست، دکتر واعظزاده، ارزیابی پیشرفت و گذشته تحولات کشور را از گام‌های نقشه راه دانست و از اندیشکده‌ها خواست پیش‌نویس اولیه را در تاریخ مقرر، تحویل و پس از آن، برای ارزیابی پیش‌نویس در اندیشکده‌ها، برنامه‌ریزی نمایند. در این نشست هر یک از رؤسای اندیشکده‌ها و دیگر اعضای شورای تلفیق و هماهنگی به بیان دیدگاه‌ها و نظرات خود درباره دستور جلسه پرداختند.

با تصویب شورای تلفیق و هماهنگی، کار گروه پژوهشی تدوین مبانی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، تشکیل می‌شود. شورای تلفیق و هماهنگی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، معاونت هماهنگی و نظارت فرایندی را موظف به تشکیل کار گروه پژوهشی تدوین مبانی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت کرد. به گزارش واحد ارتباطات مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، در جلسه شورای تلفیق و هماهنگی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت که با دو دستور کار بررسی تهیه مبانی اختصاصی الگو و ارزیابی پیشرفت کشور برگزار شد، دکتر واعظزاده رئیس شورای عالی و رئیس مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، به بیان پیشینه تدوین مبانی پرداخت و از رؤسای اندیشکده‌ها خواست ضمن سرعت بخشیدن به

با مشارکت متفکران و محققان و با برنامه‌ریزی جامع؛

کنفرانس چهارم الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گسترده‌تر و ارتقا یافته‌تر برگزار خواهد شد

به گزارش خبرنامه مرکز، در نظر است چهارمین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با برنامه‌ریزی جامع به نحو ارتقا یافته‌تر نسبت به کنفرانس‌های قبلی الگو برگزار شود. در یکصد و پانزدهمین جلسه شورای معاونان مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، معاون علمی و تقسیم کار ملی مرکز در خصوص برنامه‌ها و پیشنهادهای ارائه شده در جهت ارتقای جایگاه کنفرانس چهارم الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

ادامه در صفحه ۴

انتصابات جدید در مرکز ۲ و ۴

گزارش ارزیابی پیشرفت کشور

بررسی شد/ ۳

تقدیر از رساله‌ها و پایان‌نامه‌های

برتر دانشجویی/ ۴

مشکلات اساسی کشور در حوزه

آمایش بررسی شد/ ۶

تبیین معنویت در آثار کهن

و ادب فارسی/ ۸

وبگاه چهارمین کنفرانس آماده ثبت نام و دریافت مقالات است

دریافت و داوری مقالات به صورت الکترونیکی، از طریق همین وبگاه انجام خواهد شد. آدرس: <http://4c.olgou.ir>

وبگاه چهارمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با عنوان «پیشرفت ایران؛ گذشته، حال، آینده» با هدف تسریع آگاهی بخشی در خصوص عملکرد کنفرانس، گسترش خدمات رسانی به پژوهشگران رشته‌های مرتبط و ایجاد امکان برقراری ارتباط بین محققان و دبیرخانه راهاندازی شد و فرآیند ثبت نام و

رهبر انقلاب در حکم دوره جدید شورای عالی انقلاب فرهنگی:

شتاب رشد علمی نباید کاهش یابد

فرهنگی با چنین رویکردی لازمی موفقیت در این آوردگاه تاریخی فرهنگی است. شورای عالی باید بتواند همه ظرفیت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری و منابع انسانی حوزه فرهنگ را متناسب با شرایط پیش گفته، بازآرایی و هم‌افزا کند.

۵- پیگیری جدی پیشرفت و شتاب حرکت علمی و فناوری کشور یکی از اساسی‌ترین اولویت‌های کشور است که شورای عالی انقلاب فرهنگی در آن نقش جدی دارد. بحمدالله با تصویب و ابلاغ نقشه جامع علمی کشور، حوزه علم و فناوری نقشه راه خود را یافته، ستاد راهبری نقشه جامع علمی تشکیل شده؛ و حرکت در آن مسیر آغاز گردید و تاکنون آثار و دستاوردهای خوبی هم در پی داشته است، لازم است این مسیر با جدیت و اهتمام بیشتری بویژه از سوی مسئولان در قوای سه‌گانه و خصوصاً دولت محترم دنبال شود. شتاب رشد علمی کشور نباید به هیچ بهانه‌ای حتی اندکی کاهش یابد، بلکه باید روز به روز بر آن افزوده شود و شورا نیز نقش خود را در نظارت و پایش و راهبری آن بطور جدی و فعال ایفا نماید.

۶- مهندسی فرهنگی و موضوع تحول و نوسازی در نظام آموزشی و علمی کشور اعم از آموزش عالی و آموزش و پرورش و نیز تحول در علوم انسانی که در دوره‌های گذشته نیز مورد تأکید بوده است، هنوز به سرانجام مطلوب نرسیده است، به تعویق افتادن این امور خسارت بزرگی متوجه انقلاب اسلامی خواهد کرد، لذا باید این امور جدی‌تر گرفته شده و با یک بازنگری و برنامه‌ریزی جدید طی مدت زمان معقول و ممکن به سرانجام خود برسد.

۷- تشکیل منظم و به موقع جلسات شورای عالی و حضور فعال و با مطالعه و سازنده اعضای بویژه رؤسای محترم قوا در جلسات و مباحث شورا و صرف وقت و همت کافی توسط همه اعضای بویژه اعضای حقیقی مورد تأکید می‌باشد.

توفیقات همگی حضرت را از خداوند متعال مسألت می‌کنم.
سید علی خامنه‌ای
۱۳۹۳/۷/۲۶

موفقیتش در مأموریت‌های خطیری است که بر عهده آن گذاشته شده است.

با توجه به پایان یافتن دوره‌های دیگر از مسئولیت شورای عالی انقلاب فرهنگی و در آستانه آغاز دوره‌های جدید اعضاء حقوقی و حقیقی این شورا همچون دوره‌ی گذشته با اضافه شدن معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده و رئیس دفتر تبلیغات اسلامی به اعضای حقوقی برای یک دوره ۳ ساله دیگر منصوب می‌گردند.

لازم می‌دانم از زحمات و تلاشهای بی‌وقفه و مثمرتر رئیس و اعضای محترم شورای عالی انقلاب فرهنگی و دبیر محترم و دبیرخانه شورا طی این دوره قدردانی و تشکر و نکات و موارد ذیل را به عنوان اولویت‌های کاری شورا در دوره جدید اعلام نمایم:

۱- با وجود تلاشهای خوب شورا در پیگیری اولویت‌های ابلاغی در سالهای گذشته، امروز اولویت اصلی شورا، تحقق و اجرای سریع و کامل تصمیمات و مصوبات و پیگیری آنها تا حصول نتیجه کامل می‌باشد.

۲- با توجه به جبهه‌بندی جدی میان هواداران فرهنگ انقلابی و اسلامی و معارضان عنود با انگیزه‌ی آن، شورای عالی انقلاب فرهنگی باید با برخورد فعال و مبتکرانه با این جبهه‌بندی آشکار فرهنگی، دلبستگیان فرهنگ دینی و انقلابی را در داخل و خارج کشور دلگرم و امیدوار و مطمئن و معارضان را نگران و ناامید کند.

۳- با توجه به رویش‌های معتنابه و جوشش‌های فراوان فعالیت‌های فرهنگی در سطوح مردمی، خصوصاً جوانان مؤمن و انقلابی، دستگاه‌های فرهنگی نظام و در رأس آنها شورای عالی انقلاب فرهنگی باید نقش حلقات مکمل و تسهیل‌گر و الهام‌بخش را در فعالیت‌های خودجوش و فراگیر مردمی عرصه‌ی فرهنگ برای خود قائل باشند و موانع را از سر راه آنها کنار بزنند.

۴- ارتقاء کمی و کیفی مصرف و تولید محصولات و کالاهای فرهنگی جز با سیاستگذاری‌های درست و اقدام پیگیر و مستمر و به صحنه آوردن همه‌ی ظرفیت‌های ملی این عرصه، ممکن نخواهد شد. بازمهندسی ساختار فعالیت‌ها و مدیریت‌های

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی در آستانه‌ی آغاز دوره جدید شورای عالی انقلاب فرهنگی، با صدور حکمی بر مدیریت راهبردی چالش‌های حوزه‌ی فرهنگ با «استفاده کامل و کارآمد و هم‌افزا از همه‌ی فرصت‌ها و ظرفیت‌ها»، «مهار تهدیدها و آسیب‌ها با نگاه حکیمانه و معقول» و «مواجهه‌ی هوشمندانه با معارضه‌های مهاجمان و ستیزه‌گران» به‌عنوان تکالیف اصلی شورای عالی انقلاب فرهنگی تأکید کردند.

ایشان همچنین ۷ اولویت کاری شورای عالی انقلاب فرهنگی از جمله پیگیری تصمیمات و مصوبات قبلی و اجرای سریع آن‌ها، مواجهه فعال و مبتکرانه با جبهه‌بندی هواداران فرهنگ انقلابی و اسلامی و معارضان عنود آن، پیگیری جدی پیشرفت و شتاب حرکت علمی و فناوری و تحول و نوسازی در نظام آموزشی و علمی کشور بویژه تحول در علوم انسانی را مشخص کردند و ۳ عضو حقوقی جدید را به مجموعه اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی افزودند.

متن حکم رهبر معظم انقلاب اسلامی به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

فلسفه وجودی شورای عالی انقلاب فرهنگی، فهم و تبیین و تثبیت و انفاذ ماهیت فرهنگی انقلاب اسلامی و بازآرایی مداوم جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی و پایش پیشرفت‌های فرهنگی کشور متناسب با ظرفیت‌ها و شایستگی‌های عظیم ایران اسلامی و انقلابی است.

مدیریت راهبردی چالش‌های این حوزه با «استفاده کامل و کارآمد و هم‌افزا از همه فرصت‌ها و ظرفیت‌ها» و نیز «مهار تهدیدها و آسیب‌ها با نگاه حکیمانه و معقول» و «مواجهه هوشمندانه با معارضات مهاجمان و ستیزه‌گران» از جمله تکالیف اصلی این شورا است. عرصه‌های کلیدی و اساسی همچون تولید علم، سبک زندگی، آموزش و پژوهش، فرهنگ عمومی، مهندسی فرهنگی، حوزه‌های مهمی هستند که ساماندهی آن در جمهوری اسلامی به شورای عالی انقلاب فرهنگی سپرده شده است.

التزام شورای عالی انقلاب فرهنگی به نام و عنوان خود، شرط

برگزاری اولین کنگره ملی روان‌شناسی خانواده با هدف ارائه الگوی مطلوب

با استعانت از درگاه خالق مهربان؛ اولین کنگره ملی روان‌شناسی خانواده با هدف بررسی فرصت‌ها و تهدیدها و ارائه الگوی خانواده مطلوب با حضور صاحب‌نظران و مسئولین مرتبط با حوزه خطیر خانواده در ۲۹ و ۳۰ آبان ماه در دانشگاه شهید چمران اهواز برگزار می‌گردد. آقای دکتر خجسته مهر، عضو اندیشکده خانواده و دبیر اجرایی کنگره؛ در بیست و چهارمین نشست تخصصی اندیشکده خانواده اظهار داشت: تا کنون بالغ بر ۶۵۰ مقاله از طریق سامانه الکترونیکی دریافت و مورد ارزیابی قرار گرفته و قرار است تدابیر لازم برای درج مقالات برتر در مجلات علمی پژوهشی انجام و جوایزی نیز به صاحبان اثر اعطا گردد. ایشان در ادامه گزارش خود به شیوه‌های ارتقای سطح کنگره اشاره کرد و گفت: تلاش مجموعه دست‌اندرکاران، ارتقای کیفیت کنگره می‌باشد و برای تحقق این مهم؛ به شیوه‌های مرسوم بسنده نشده است؛ بلکه از چهره‌های شاخص و پیشکسوت نیز برای ارائه سخنرانی و سفارش مقاله دعوت بعمل آمده است. آقای دکتر خجسته مهر با تقدیر از حمایت‌های مادی و معنوی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گفت: در این کنگره پنل‌های مختلف تخصصی و میزگردهایی برای تبیین و تشریح وضعیت نظام خانواده و

پدیده طلاق با حضور جمعی از صاحب‌نظران و متولیان سامان‌دهی امور جوانان وزارت ورزش و جوانان پیش‌بینی گردیده است. آقای دکتر افروز رئیس اندیشکده خانواده و دبیر علمی کنگره؛ با تشکر از زحمات دست‌اندرکاران به ویژه آقای دکتر خجسته مهر اظهار داشت: بهترین سرمایه‌گذاری و باقیات‌الصالحات؛ پرداختن به امورات خانواده و زودن آثار منفی و تهدیدکننده از چهره تنها نهاد فطری و بی‌بدیل نظام خلقت است. خانواده واحد بنیادین جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است. بر همین اساس؛ اصل دهم قانون اساسی مقرر داشته همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌ها باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده؛ پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد. خداوند را شاکر باشیم که توفیقمان بخشیده تا در این عرصه پر برکت گام برداریم. بر همین اساس شایسته و بایسته است که در فرصت باقیمانده تلاش مضاعفی برای برگزاری هرچه باشکوه‌تر این کنگره ارزشمند؛ انجام پذیرد. آقای دکتر افروز در بخش پایانی جلسه بر تقویت؛ انسجام و فعال شدن کارگروه‌های مصوب اندیشکده تأکید و همکاران را به مشارکت و جهاد علمی در این عرصه ماندگار و خطیر فراخواندند.

رئیس اندیشکده «آب، محیط زیست، امنیت غذایی و منابع طبیعی» منصوب شد

طی حکمی از سوی دکتر صادق واعظزاده، رئیس شورا عالی و رئیس مرکز، رئیس اندیشکده «آب، محیط زیست، امنیت غذایی و منابع طبیعی» منصوب شد. در این حکم چنین آمده است: جناب آقای دکتر عباسعلی زالی با سلام و احترام؛

نظر به مراتب علمی و تعهد و تدبیری که بحمدالله از آن برخوردارید، به سمت رئیس اندیشکده «آب، محیط زیست، امنیت غذایی و منابع طبیعی» منصوب می‌شوید. شایسته است با اتخاذ تدابیر لازم برای تکمیل ساختار و تشکیل جلسات و انجام وظایف اندیشکده مطابق نظامنامه مربوط و در همکاری با معاونتهای مرکز اقدام فرمائید. توفیق کامل جنابعالی را در ایفای شایسته این مسئولیت خطیر از خداوند متعال مسئلت دارم.

گفتنی است دکتر عباسعلی زالی، استاد تمام دانشگاه تهران، سابقه ریاست دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، پنج سال تصدی وزارت کشاورزی، پنج سال قائم مقامی وزیر کشاورزی، هشت سال ریاست مرکز آمار ایران و دو دوره نمایندگی در مجلس شورای اسلامی را در کارنامه خود دارد.

دیدار اعضای شورای حوزوی مرکز با مدیر حوزه‌های علمیه کشور

گزارش ارزیابی پیشرفت کشور بررسی شد

گزارش ارزیابی پیشرفت کشور در شورای تلفیق و هماهنگی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با حضور اعضای شورای مذکور و صاحب‌نظران بررسی شد. شورای تلفیق و هماهنگی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت به ریاست دکتر واعظ زاده، رئیس مرکز و با حضور معاونین مرکز، روسا و دبیران اندیشکده‌ها و با هدف ایجاد هماهنگی بین اندیشکده‌های مرکز در راستای دستیابی به الگو و به صورت ماهانه برگزار می‌شود. در سیزدهمین جلسه این شورا که در تاریخ ۹۳/۷/۵ برگزار شد، بررسی گزارش «ارزیابی پیشرفت کشور» و «واکاوی میراث توسعه» در دستور کار جلسه قرار گرفت. در ابتدای جلسه دکتر واعظ‌زاده توضیحاتی را درباره فعالیت‌های اخیر مرکز شامل: تأسیس اندیشکده‌های جدید، تداوم تهیه الگوی پایه، امور چهارمین کنفرانس الگو و ... ارائه داد و در ادامه افزود: ارزیابی پیشرفت کشور دستور جاری مرکز است. ایشان اظهار کرد پس از طراحی شاخص‌های ارزیابی به کمک اندیشکده‌ها، این شاخص‌ها برای بحث و بررسی به اندیشکده‌ها و سپس به شورای تلفیق و هماهنگی ارجاع می‌شود. در ادامه جلسه دکتر افشارنیا دبیر «شورای راهبردی ارزیابی پیشرفت کشور» به معرفی این شورا و حوزه فعالیت‌های آن و ایجاد کارگروه‌های ارزیابی ذیل اندیشکده‌ها پرداخت و موضوع فوق را شامل دو بخش: ۱- فراز و فرود تحولات ایران که مشتمل است بر حوزه‌های فکر؛ علم؛ فناوری؛ اقتصاد؛ حکومت و سیاست؛ فرهنگ؛ سیاست خارجی و روابط بین‌الملل؛ نظام قضایی؛ امنیت و دفاع ملی و امور اجتماعی و ۲- ارزیابی سرمایه‌های ماندگار ملی که مشتمل است بر سرمایه‌های دینی؛ سرمایه‌های فکری؛ سرمایه‌های اجتماعی؛ سرمایه‌های فرهنگی؛ نیروی انسانی؛ موقعیت راهبردی سرزمینی؛ سرمایه طبیعی و ذخایر راهبردی؛ سرمایه‌های بر ساخته و موقعیت جغرافیایی و تنوع اقلیمی (آمایشی) معرفی کرد. در ادامه این جلسه رؤسای اندیشکده‌ها، پیشنهادها و نظرات خود را در این باره ارائه دادند که اهم آنها عبارتند از: ۱- تعریف سرمایه‌های ماندگار ملی ۲- تعیین نظام یا نظام‌ها (شامل نظام‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، و امنیتی) و تعیین نظام غالب برای فعالیت چراکه تمدن آینده باید بر اساس نظام یا نظام‌ها ایجاد شود ۳- تعیین روش کار ۴- افزودن عناوینی همچون: تنوع قومیتی؛ نظام مرجعیت و رهبری دینی؛ اثر تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی بر تحولات ایران؛ قدرت‌های منطقه‌ای و فرماندهی؛ حکمرانی و نحوه آن؛ موقعیت ژئوپولیتیک؛ انرژی (نفت و گاز)؛ موقعیت راهبردی ایران (شامل: خلیج فارس و دریای خزر)؛ تمدن‌سازی ایران در دوره‌های گذشته و آینده؛ تنوع اقلیمی، زیستی و کشاورزی؛ تنوع فرهنگی؛ عمق راهبردی (شامل: زبان فارسی، فرهنگ ایرانی و مذهب تشیع)؛ نقش قانون؛ نقش مردم؛ نقش زنان؛ سرمایه امنیت و نظام سیاسی ولایت فقیه، به فقرات ارزیابی پیشرفت کشور ۵- ملموس تر و محسوس‌تر شدن شاخص‌های ارزیابی ۶- تربیت نیرو و متعاقباً تربیت متخصص برای ارزیابی پیشرفت کشور ۷- طراحی شاخص‌هایی برای ارزیابی‌های آینده ۸- مشخص شدن مبنای طبقه‌بندی در دو حوزه فوق ۸- بررسی سابقه چهار عرصه علم، فکر، معنویت و زندگی در تمدن‌ها ۹- نوع نگاه ما به ارزیابی پیشرفت کشور باید جهانی باشد.

در ادامه، حجت‌الاسلام والمسلمین عماد، معاون پژوهش حوزه‌های علمیه اظهار داشت: مرکز الگو، برای تدوین الگو نیازمند به حوزه‌های علمیه است. ایشان در ادامه افزود: خود حوزه‌های علمیه هم، نیازمند الگو هستند، چون زمینه‌ساز نظام گردش کار و تحولات اجتماعی در ایران آینده می‌باشد و از نهادینه شدن رویه‌ها و اسنادی که زمینه کار را بر حوزه خواهد بست ممانعت به عمل خواهد آورد. عضو شورای دبیرخانه حوزوی مرکز در ادامه گفت: برای همکاری مشترک، باید تدابیر و سیاست‌های کلان مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه و فرصت‌هایی که برای این تعامل و همکاری وجود دارد مورد بررسی قرار گیرد. در ادامه این دیدار، آقای متقیان مدیر دفتر ارتباطات و گفتمان‌سازی مرکز، یکی از اهداف مهم مرکز که به تأیید مقام معظم رهبری رسیده است را ایجاد و حفظ فضای گفتگامی اصیل در حوزه و دانشگاه عنوان نموده و اظهار داشت: ما نیازمند حضور حوزه‌ها در تهیه الگو بوده و خواسته ما این است که الگو به عقیده بزرگان حوزه تبدیل شود. مدیر گفتمان‌سازی مرکز در ادامه گفت: یکی از جوامع هدف ما در حوزه، طلاب حوزوی سطح ۲ و ۳ می‌باشند که در آینده به عنوان مدیران کشور، وعاظ و مبلغین و اساتید حوزه، ظهور خواهند کرد و باید با الگو آشنا باشند. در پایان جلسه آیت‌الله حسینی بوشهری به نگاه، فکر بلند و اندیشه بنیادین مقام معظم رهبری اشاره و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت را کاری بسیار مهم و حساس عنوان نمود و اینکه مرکزی تحت نظر مقام معظم رهبری برای این کار تأسیس شده است و چهره‌های شاخص حوزوی و دانشگاهی و جامعه‌نخبگانی کشور را در اختیار دارد، نشان از اهمیت و حساسیت این کار بیان نموده و گفت: آنچه که در توان مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه است را در بکارگیری ظرفیت حوزه‌های علمیه کشور برای تدوین الگو به کار خواهند بست تا اهداف و آرمان‌های بلند نظام جمهوری اسلامی تحقق پیدا کند.

اتکای به نیروهای درونی و ذخائر روی زمین یعنی هوش و استعداد جوانان و تولید علم و دانش اداره شود که در این صورت هیچ قدرتی در دنیا قادر نخواهد بود اقتصاد کشور را به بازی بگیرد. رهبر انقلاب همچنین با اشاره به ضرورت تفکیک تولید علم با تولید مقاله افزودند: البته تولید مقالات مرجع و با ارزش علمی با ارزش است اما این همه‌ی قضیه نیست. ایشان توصیه کردند: مقالات علمی تولید شده به ثبت ابداع بیانجامد و ناظر به نیازهای درونی کشور باشد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تلاش برای پیشرفت علمی را مسئولیت همه دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها خواندند و افزودند: نقشه‌ی جامع علمی کشور می‌تواند وظایف همه بخش‌ها را در این روند مشخص کند. رهبر انقلاب در جمع‌بندی این بخش از سخنانشان افزودند: باید با تلاش برنامه‌ریزی شده همه‌ی دستگاه‌ها، یک زنجیره‌ی کامل و یک شبکه‌ی عظیم تولید علم ایجاد شود که همه‌ی بخش‌ها و اجزای آن مکمل یکدیگر باشند و هم‌افزایی کنند. ایشان با توصیه به نخبگان جوان برای تقویت ارتباط با پروردگار کریم افزودند: دل‌های پاک و نورانی شما جوانان، عامل ارزشمندی در جلب رضایت و افزایش نعمات الهی است.

اعضای شورای حوزوی مرکز الگو با آیت‌الله حسینی بوشهری، مدیر حوزه‌های علمیه کشور دیدار کردند. در این دیدار مفاد همکاری‌های مشترک مرکز الگو و مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه کشور مورد بررسی قرار گرفت. در ابتدای جلسه، حجت‌الاسلام والمسلمین رجایی، دبیر شورای حوزوی و رئیس دبیرخانه حوزوی مرکز، به سابقه تأسیس مرکز الگو در سال ۱۳۹۰ و حکم انتصاب شورای عالی مرکز توسط مقام معظم رهبری و اینکه سه نفر از اعضای شورای عالی مرکز از فضایی حوزه می‌باشند اشاره نمود و وظایف مرکز را بر اساس این حکم، فراهم‌سازی مقدمات تدوین الگو، توسعه گفتگامی و تولید علم عنوان کردند. ایشان به سابقه تأسیس دبیرخانه حوزوی در سال ۱۳۹۲ به منظور ساماندهی و هماهنگی انجام وظایف مرکز الگو در حوزه‌های علمیه اشاره نموده و به معرفی اعضای شورای حوزوی مرکز پرداخت. در ادامه، آقای دکتر اکبرزاده معاون علمی مرکز با اشاره به علل تشکیل مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت توسط مقام معظم رهبری اظهار داشت: اینکه برای الگو مرکزی زیر نظر معظم‌له تأسیس شده است، نشان از اهمیت ویژه این مرکز و بلندمدت بودن کار الگو دارد. ایشان از مشکلات اسناد فعلی کشور، به کار نگرفتن ظرفیت نخبگانی به جهت دلبستگی برای تحقق این اسناد و عدم تدوین اسناد بر مبنای نظریه‌های اسلامی عنوان کردند و کار جاری مرکز را تدوین سند الگوی پایه اعلام نمود. در ادامه، حجت‌الاسلام والمسلمین میرمعزی، عضو شورای عالی مرکز و رئیس اندیشکده عدالت، مفهوم پیشرفت را در یک دیدگاه کلی از نگاه مقام معظم رهبری، به عنوان حرکت از وضعیت موجود به سمت وضعیت مطلوب دانست و اینکه اسلامیت این حرکت به این معناست که باید مبتنی بر آرمان‌ها و ارزش‌های اسلامی باشد و ایرانی‌ت الگو نیز به این معناست که بایستی منطبق با شرایط اقلیمی، فرهنگی و تاریخی ایران باشد و الگو را از دیدگاه مقام معظم رهبری، در حقیقت نقشه راه ساخت تمدن اسلامی نامید.

هنوز نتوانسته به جایگاه شایسته‌اش دست یابد. بنابراین لازم است حرکت علمی با همه لوازم و ضرورت‌ها از جمله تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان و اقتصاد دانش‌بنیان، ادامه یابد. ایشان نجات کشور و آینده‌ی روشن ملت را در گرو تقویت بنیه‌ی علمی دانستند و خاطر نشان کردند: همان‌گونه که رئیس بنیاد نخبگان به درستی گفت در اقتصاد متکی بر منابع زیرزمینی، هیچ نیازی به شناسایی، جذب و فعالیت نخبگان احساس نخواهد شد و کشور هم، عملاً پیشرفت حقیقی نخواهد داشت. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای اداره کشور بر مبنای فروش ذخایر زیرزمینی را به «بچه‌پولداری ملی» تشبیه کردند و افزودند: بچه‌پولداری‌ها، قدر پول خود را نمی‌دانند و آن را بی‌بهره خرج می‌کنند که اداره‌ی کشور بر مبنای فروش نفت خام نیز شبیه همین ماجراست. رهبر انقلاب، اتکای برنامه‌ریزی اقتصادی کشور به درآمدهای نفتی را سپردن اقتصاد ایران به سیاست‌گذاران کلان جهانی خواندند و با اشاره به نوسانات شدید قیمت بین‌المللی نفت افزودند: کشوری که اقتصاد خود را این‌گونه برنامه‌ریزی کند، آینده‌اش معلوم است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با استناد به واقعیات یاد شده تأکید کردند: ایران بجای تکیه بر درآمدهای نفتی باید با

نقش انقلاب اسلامی و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در ایجاد تمدن اسلامی ایرانی

رسول نوروزی فیروزی دانشجوی دکتری روابط بین‌الملل دانشگاه علامه طباطبایی در مقاله‌ای با عنوان "نقش انقلاب اسلامی و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در ایجاد تمدن اسلامی ایرانی" از منظر تمدنی به الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت پرداخته است. در این نوشتار آمده که با مطرح شدن الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از سوی مقام معظم رهبری، مباحث مختلفی پیرامون تمدن اسلامی در فضای علمی کشور به وجود آمد. از جمله این مباحث مطالعه انقلاب اسلامی با رویکرد تمدنی است. بدین ترتیب، در این مقاله با استفاده از سطح تحلیل تمدن به نقش انقلاب اسلامی و همچنین الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در تمدن‌سازی در گستره تمدنی ایران اسلامی پرداخته می‌شود. سپس نویسنده برای اثبات این امر، به تبیین ظرفیت‌های انقلاب اسلامی برای تمدن‌سازی و سازه‌مند شدن آن با الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت پرداخته است. نتایج این پژوهش حاکی از آن است که دستیابی به تمدن نیازمند مقدمات فراوانی است و نقطه کانونی ساخت آن، شکل‌گیری هویت تمدنی است که ثمره آن ایجاد همبستگی است. این امر موجب می‌شود که همه گروه‌ها و نهادهای موجود در جهت خیر عامه و مصلحت همگانی گام بردارند و اقدامی خلاف آن مرتکب نشوند. از این‌رو، چون در ایران معاصر (پیش از انقلاب اسلامی) هیچ‌گاه شکل‌گیری همبستگی و تلاش برای خیر عامه به سامان نرسید، و به همین خاطر جریان تمدن‌سازی مشاهده نمی‌شود. در نتیجه، با وقوع انقلاب اسلامی فرایند تمدن‌سازی آغاز شده و توانسته ظرفیتی درخور توجه برای ایجاد یک تمدن نوین اسلامی دست یابد. همچنین در ادامه به الگوهای موجود در کشورهای ترکیه و مالزی، الگوهای توسعه اسلامی، اشاره‌ای اجمالی داشته تا نشان داده شود که تلاش برای دستیابی به الگوی بومی محدود به ایران نیست.

رئیس اندیشکده «سیاست» منصوب شد

طی حکمی از سوی دکتر صادق واعظ‌زاده، رئیس شورای عالی و رئیس مرکز، رئیس اندیشکده «سیاست» منصوب شد. در این

حکم چنین آمده است:

جناب آقای دکتر علیرضا صدرا

با سلام و احترام؛

نظر به مراتب علمی و تعهد و تدبیری که بحمدالله از آن برخوردارید، به سمت رئیس اندیشکده «سیاست» منصوب می‌شوید. شایسته است با اتخاذ تدابیر لازم برای تکمیل ساختار و تشکیل جلسات و انجام وظایف اندیشکده مطابق نظامنامه مربوط و در همکاری با معاونت‌های مرکز اقدام فرمائید. توفیق کامل جنابعالی را در ایفای شایسته این مسئولیت خطیر از خداوند متعال مسئلت دارد.

گفتنی است دکتر علیرضا صدرا استاد دانشگاه تهران و دارای آثار و مقالات علمی متعدد است. نمایندگی مجلس شورای اسلامی در دوره چهارم و عضویت در هیات امنای دانشگاه باقرالعلوم (ع) از دیگر سوابق وی است.

تقدیر از رساله‌ها و پایان‌نامه‌های برتر دانشجویی با موضوع الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

دبیر ششمین کنگره پیشگامان پیشرفت با اشاره به برگزاری ششمین کنگره در تاریخ سیزدهم آذرماه سال جاری در دانشگاه شهید بهشتی گفت: بخشی از کنگره به پایان‌نامه‌های دانشجویی در مقاطع کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری اختصاص یافته و ضمن تقدیر از بهترین پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری در مراسم پایانی کنگره، تسهیلاتی برای پدیدآوردن آن در نظر گرفته خواهد شد. علی‌مقیان با اشاره به اینکه موضوع پیشرفت مورد علاقه جوانان است ادامه داد: جوانان دانشجویی بیش از دیگران برای آینده تحصیل، زندگی و جامعه خود می‌اندیشند و در فضای آینده فکر می‌کنند. بر اساس این، ذهن آنان در جهت تدوین برنامه‌های آینده فعال‌تر است. از این‌رو، کنگره تصمیم دارد به جهت استفاده بیشتر از تلاش علمی و افکار آینده پژوهی جوانان از محتوای پایان‌نامه‌های دانشجویی آنان بهره‌مند شود.

دبیر ششمین کنگره پیشگامان پیشرفت ادامه داد: بخشی از فضای پایان‌نامه‌ها را اختصاص خواهیم داد به رساله‌ها و پایان‌نامه‌های نام‌تمام که هم اکنون در دست پژوهش و تدوین است. این قبیل دانشجویان نیز می‌توانند با ذکر خلاصه‌ای از پایان‌نامه، مشخصات پایان‌نامه از قبیل عنوان، رشته تحصیلی، دانشگاه، مقطع تحصیلی و استادان مشاور و راهنما را در فرم ثبت‌نامی که در وبگاه وجود دارد ذکر کنند و در این حرکت علمی، شرکت نمایند.

وی در ادامه اظهار کرد: خوشبختانه کنگره پیشگامان دبیر ششمین کنگره پیشگامان پیشرفت در انتها از دانشجویان و فارغ‌التحصیلانی که از سال ۱۳۹۰ رساله خود را در زمینه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت دفاع کرده و دانشجویانی که پیرامون این موضوع در حال تدوین پایان‌نامه هستند، دعوت کرد از طریق وبگاه ثبت‌نام www.kpip.ir آمادگی خویش را جهت حضور در کنگره اعلام نمایند.

دبیر ششمین کنگره پیشگامان پیشرفت در انتها از دانشجویان و فارغ‌التحصیلانی که از سال ۱۳۹۰ رساله خود را در زمینه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت دفاع کرده و دانشجویانی که پیرامون این موضوع در حال تدوین پایان‌نامه هستند، دعوت کرد از طریق وبگاه ثبت‌نام www.kpip.ir آمادگی خویش را جهت حضور در کنگره اعلام نمایند.

طرح حلقه تحول فرهنگی در دانشگاه‌ها با محوریت استادان در جلسه اندیشکده فرهنگ ارائه شد

وی ادامه داد دانشگاه‌ها، کمتر به اصلاح محتوای فرهنگ می‌پردازند و توجه به اوقات فراغت دانشجویان، پرننگ‌تر است. لیکن این حلقه به دنبال آن است که فرهنگ دانشگاهی در سه لایه بینش‌ها، ارزش‌ها و کنش‌ها را با استفاده از ظرفیت استادان اعتلا دهد.

همچنین در این جلسه پیشنهاد دانشگاه هنر اسلامی تبریز درباره همکاری اندیشکده در برگزاری کنگره ملی هنر و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت مطرح شد که مورد استقبال اعضای اندیشکده قرار گرفت و بر همکاری و کمک به تهیه محتوا و مشاوره اندیشکده با برگزارکنندگان تأکید شد. همچنین اعضای اندیشکده درباره عنوان و محورهای این کنگره پیشنهادهایی داد.

به گزارش واحد ارتباطات مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، در بیست‌و‌هشتمین جلسه اندیشکده فرهنگ مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، دکتر رسول عباسی، طرحی را در زمینه ایجاد حلقه تحول فرهنگی در دانشگاه‌ها با محوریت اعضای هیئت علمی هر دانشگاه، مطرح و اعضای اندیشکده، نظرهای خود را درباره این طرح، ابراز کردند.

ایشان در سخنان خود، این طرح را یکی از الزامات ساختاری الگوی رهبری تحول در مقیاس دانشگاه‌ها دانست.

دکتر عباسی در بخشی از سخنان خود با اشاره به فرمایش مقام معظم رهبری که فرهنگ مانند هوایی است که در آن تنفس می‌کنیم اظهار کرد این حلقه می‌تواند موضوع فرهنگ را در تمامی بخش‌های دانشگاه بررسی کند.

کنفرانس چهارم الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت گسترده‌تر و ارتقا یافته‌تر برگزار خواهد شد

ادامه از صفحه ۱

– همکاری با خبرگزاری‌ها و اطلاع‌رسانی مشترک از طریق شبکه‌های علمی رسانه‌های مکتوب و دیجیتال
– دعوت از مؤلفان مقالات برتر کنفرانس‌های گذشته و کنگره‌های پیشگامان پیشرفت

– برنامه‌ریزی برای رونمایی از سند الگوی پایه
– برگزاری پیش‌نشست‌های مرتبط با موضوعات کنفرانس در دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه

– برنامه‌ریزی برای برگزاری کنفرانس در سالن اجلاس سران
– برگزاری نمایشگاه پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری که با موضوع الگوی اسلامی ایرانی تدوین شده و یا در حال تدوین است با حضور دانشجویان و اساتید راهنمای ذی‌ربط

که در روزهای ۳۰ و ۳۱ اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۴ با موضوع «پیشرفت ایران؛ گذشته، حال، آینده» برگزار خواهد شد، توضیحاتی ارائه داد. در این جلسه با عنایت به اهمیت موضوع کنفرانس و بین‌رشته‌ای بودن آن و نیاز الگو به محتوای کنفرانس، پیگیری برنامه‌های ذیل در دستور کار ستاد برگزاری کنفرانس قرار گرفت:

– پیگیری دیدار شرکت‌کنندگان کنفرانس با مقام معظم رهبری
– ارائه آثار تولیدی سه سال گذشته الگو در سالن کنفرانس
– هماهنگی با مدیران صدا و سیما برای استفاده از این ظرفیت ملی برای گسترش گفت‌وگو پیشرفت و طرح موضوع الگو در برنامه‌های مختلف

آب، محیط‌زیست و منابع طبیعی سنگ زیربنای پیشرفت پایدار به شمار می‌آیند

عمق و گستردگی انجام نشده است. همه ابعاد فکری، معنوی، فلسفی و تعیین آرمان‌های بسیار بلند و انتزاعی تا شاخص‌های کمی و کلان باید بازشناسی و تدوین شود که در کشوری با این عظمت، تجربه مشابهی در دنیا ندارد. ما در این راه باید از مورخان برجسته تا طبیعت‌شناسان و فلاسفه و علمای دین و مهندسان و ریاضیدانان و فیزیکدانان کمک بگیریم. حتی اگر افرادی معدود و علامه در اختیار داشتیم باز احتیاج داشتیم که کار بصورت جمعی انجام شود و در ذهن و قلب نخبگان ما جای بگیرد. بنابراین هم به لحاظ تخصصی هم به لحاظ گفتمانی نیاز به کار جمعی و گسترده داریم. در بالاترین سطح نظام و مقبولیت مردمی، برای این همفکری گسترده از قدم اول باید راه را بصورت جمعی جلو ببریم و نقشه راه هم با همکاری جمعی صورت پذیرفت همراه با مشارکت گسترده و کنفرانس‌های وسیع و نظرخواهی گسترده علمی. این نقشه راه نشان می‌دهد چه کارهایی در ارتباط با یکدیگر باید انجام شود و در سطح جامعه هم به گفتمانی عمومی تبدیل شود.

ساختار اندیشکده‌ها با تقسیم بندی در عرصه‌های فکر، علم، معنویت و به خصوص زندگی، بر اساس منطقی (منطق تأسیس اندیشکده‌ها) شکل گرفت. با این منطق سعی کردیم مشارکت نخبگانی را گسترش دهیم که این هم کار آسانی نیست چون با غنی شدن محتواها، هم افزا کردن آنها هم کار دشواری است. زیرا استدلال‌های نخبگانی همواره تا پایان باقی می‌ماند اما بالآخره باید به یک خروجی برسیم که کشور بر اساس آن حرکت کند. لذا هر چند در بجهوده دشواری‌های مدیریت فکر قرار داریم، ولی امیدواریم با آن خودیابی که در نخبگان ما فراهم شده است این مشکلات رفع شوند.

و تغییرات سرعت و شتاب آن هم اهمیت دارد. در عین حال می‌دانیم همه تحولات اجتماعی را نمی‌توان مدیریت کرد ولی حداقل بخشی از این تحولات را می‌توان مدیریت کرد و روی بقیه بخش‌ها تأثیر گذاشت. تدبیر جزء مفهوم پیشرفت است. در جامعه ما این پیشرفت باید محسوس تر باشد. در صد ساله قبلی چند حرکت انجام شد ولی باز به خواب عمیق فرو رفت. در انقلاب اسلامی توانستیم که با ضربه مناسبی بیدار شویم. حرکت مردم ضربه‌ای بود که وارد شد و ما وارد یک نوع خودیابی شدیم. در بین ملت‌های دارای سابقه و سرمایه معنوی عظیم، این شناخت را باید خودیابی تلقی کرد که ما هم هنوز در همین مرحله هستیم. ملتی با قابلیت‌های معنوی، فرهنگی، طبیعی کم نظیر و در موقعیت راهبردی جغرافیایی در نقطه خاصی از کره زمین و مرتبط با آبراه‌های متعدد، شناخت این قابلیت‌ها جزء همان خودیابی محسوب می‌شود که بر آن اساس اتفاق عجیبی می‌تواند در جامعه بوجود آید. این هم فرصت است و هم رسالت. با این خودیابی به صورت مطلوب، تأثیر آن را در رفتار و کنش خود باید ببینیم و تحول اجتماعی همین است که بر خود بیافزاییم. وی ادامه داد: خودزایی و خودآفرینی نیز دنباله این خودیابی است. خود آفرینی هم بایستی مدبرانه باشد. آینده مطلوب هم جزء خود ما است، تصویری است که از آینده می‌سازیم یعنی خودیابی فقط بازگشت به خویش گذشته نیست؛ بلکه آینده هم جزء آن است. آن قابلیت‌های عظیم که بسیاری از آن هم بالفعل است با این تدبیر قابل هم افزایی و شکوفایی است و بدنبال آن انگیزش و کنش و فعالیت فراهم خواهد شد.

دکتر واعظ زاده در خصوص طراحی الگو افزود: کار طراحی الگو کار دشواری است چون بی سابقه است. در هیچ کشوری با این

هفدهمین نشست اندیشکده آب، محیط زیست، امنیت غذایی و منابع طبیعی در تاریخ ۱۶ مهر ماه ۱۳۹۳ و با هدف «آشنایی اعضاء با اهداف و رسالت‌های مرکز» و «بحث و بررسی پیرامون برنامه‌های آینده اندیشکده» در مرکز برگزار شد. در ابتدای این جلسه دکتر زالی معاون هماهنگی و نظارت فرآیندی مرکز و رئیس اندیشکده آب، محیط زیست، امنیت غذایی و منابع طبیعی گفت: مسئله محیط‌زیست، آب، کشاورزی، امنیت غذایی و منابع طبیعی مسائل خاصی در مجموعه مسایل کشور و به عنوان ارکان اصلی پیشرفت مطرح اند. پیشرفت پایدار سنگ زیربنایی دارد که آب و محیط‌زیست و منابع طبیعی از جمله آنها هستند. بعد از هوا، محیط زیست مهمترین نیاز ما است و مسأله آب هم که سرمنشأ حیات است و الزاماً باید مورد توجه مسئولین کشور قرار گیرد. همچنین مسأله غذا که همواره مورد تأکید مقام معظم رهبری بوده است و امنیت غذایی که در کنار منابع طبیعی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است نیز از جمله مسایل مهم کشور است. این مسایل باید از جامعیت کاملی برخوردار باشد و در این اندیشکده باید از تمام توان خود بهره بگیریم.

در ادامه این جلسه دکتر واعظ زاده، رئیس مرکز سخنانی را ایراد نمود و یکی از تفاوت‌های کار در اندیشکده‌ها با کارهای آکادمیک را ایجاد فضایی چند رشته‌ای دانست و افزود: لازمه انجام کار نیازمند دیدی راهبردی همراه با دید تخصصی است. وی در تعریف پیشرفت گفت: تعاریف متعددی نسبت به اصل پیشرفت در طی این سه سال شنیده‌ایم. بعضی تعاریف خاص است ولی در تعریف عمومی، پیشرفت، تحول اجتماعی سریع و مدبرانه است. حرکت عادی را نمی‌توان پیشرفت تلقی کرد. این حرکت اجتماعی بایستی از یک نوع سرعت برخوردار باشد

مصاحبه کوتاه

الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و مباحث پیرامون آن

قسمت سوم

نوشتار حاضر بخش سوم از مصاحبه دفتر حوزوی مرکز الگو با حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر نیازی شاهرودی درباره "الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و مباحث پیرامون آن" است که از نظر تان می‌گذرد.

و حائز اهمیت این است که اسلام، انسان را دو ساحتی و دو وجهی می‌داند و دارای دنیا و آخرت. لذا این رکن رکینی است که در باب الگوی پیشرفت باید در نظر گرفته شود و این یک شاخص عمده و فارق هم هست و از بعد ایرانی بودن الگو به اقتضای شرایط فرهنگی، تاریخی، سیاسی، اجتماعی، موارث و... این الگو باید یک مدل بومی و مختص جامعه و ملت ایران باشد. به بیانی دیگر، الگوی پیشرفت ظرفی است که مظهر آن اسلامی و ایرانی بودن آن است و این دو از هم جدا نیست. بطور کلی این الگو باید در ناحیه مبانی، اهداف، غایات، ارزش‌ها و شیوه و روش مایه گرفته از اسلام باشد، یعنی متکی بر مفاهیم و معارف و تعالیم اسلامی و اجرا و تطبیق آن متناسب با شرایط فرهنگی، اقلیمی، تاریخی و... جامعه خودمان. البته با در نظر گرفتن ویژگی‌های زمانی، مکانی و ظرف تحقق آن. لذا کپی برداری محض از دیگران بدون توجه به شرایط و مقتضیات فرهنگی خود ممکن است در عمل نتیجه معکوس بدهد. چرا که توسعه غربی ماهیتی سکولار دارد. گروه‌ها و سازمان‌ها در رابطه‌های میان نهادی نیز سکولار هستند، به عبارت دیگر نه دین به عنوان یکی از اطراف دیده می‌شود و نه سایر نهادها، دین را در برنامه‌های خود به عنوان عنصر تأثیرگذار مورد توجه قرار می‌دهند. البته بنده متکر این معنا نیستیم که ما می‌توانیم در پاره‌ای از روش‌ها و شیوه‌ها و حتی در بعد علمی از دستاوردها، تجارب و اندوخته‌های علمی و فنی دیگران با توجه و عنایت به همسویی و هماهنگی آنها با شرایط و مقتضیات جامعه خود استفاده و بهره‌مند شویم. اساساً برای تحصیل علم هیچ محدودیتی قائل نیستیم، همچنان که در متون دینی ما بر این مطلب تصریح و بدان اشاره شده است.

آن حوزه می‌باشد، بهره کافی و لازم را برد. اما آنچه که می‌توان به طور خلاصه متذکر شد و لازم است مورد توجه همه اندیشکده‌ها در باب الگوی پیشرفت قرار گیرد عبارت است از: - بهره‌مندی از جهان بینی اسلامی و اندیشه و تمدن و فرهنگ ایرانی.

- دارای نظام و سیستم مشخص که حاوی این سه عنصر باشد: (۱) برخوردار از چارچوب. (۲) متکی بر علم و دانش و دارای نظریه و جهت‌گیری مشخص. (۳) بهره‌گیری از روش و ابزار.

البته ویژگی‌هایی نظیر جامعیت، کامل بودن، شفافیت، متقن بودن، تحقق‌پذیری، واقع‌بینانه، منطبق بر حقایق و واقعیت‌های درونی و بیرونی، عملیاتی و پایدار بودن از دیگر خصوصیات الگوی پیشرفت می‌باشد که این امر بزرگ حاصل نمی‌شود مگر با همکاری و تعامل تمامی اندیشکده‌ها و بهره‌مندی از توانمندی‌های علمی دانشمندان و نخبگان دانشگاهی و حوزوی.

● به نظر جنابعالی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت چه نقاط تمایز و برجسته‌ای نسبت به الگوهای توسعه غربی دارد؟

از آنجا که مبانی معرفتی در نوع پیشرفت مطلوب یا نامطلوب تأثیر دارد لذا هر جامعه و هر ملتی مبانی معرفتی - اخلاقی خاص خودش را دارد که این مبانی تعیین‌کننده نوع و مدل الگو می‌باشد و از آنجا که جامعه و الگوی ما باید مبتنی بر فرهنگ اسلامی و ایرانی طراحی و تدوین شود، قهراً نوع و مدل این الگو با الگوهای دیگر که از آن به نام توسعه غربی یاد می‌شود تفاوت خواهد داشت، مثلاً در بعد اسلامی نکته مهم

● به نظر حضرت تعالی نقاط اشتراک مبانی عمومی و مبانی اختصاصی هر اندیشکده چه می‌باشد؟

پرواضح و روشن است که تدوین چنین الگویی در این حد وسیع، نیازمند به تولید علم و نهضت نرم‌افزاری، آن هم از سوی نخبگان جامعه در زمینه‌ها و ساحت‌های مختلف علمی و سپس تبیین و گسترش و به تعبیری فرهنگ سازی آن در جامعه و در نهایت لباس قانونی و نهادی و تشکیلاتی کردن بر قد و قامت آن می‌باشد. این سه مؤلفه مهم و اساسی در این راستا می‌باشد و از آن جا که این الگو در حوزه‌های متعدد از جمله فرهنگ، سیاست، اقتصاد، اجتماع، خانواده و... می‌باشد، طبیعتاً اصحاب نظر در هر زمینه بار این مسئولیت خطیر را بر دوش دارند و از آن جا که تدوین الگو بسان یک مرکب و منظومه می‌باشد که از اجزاء مختلف تشکیل شده است که این اجزاء در عین آنکه یک مختصات مربوط به خود را دارا می‌باشند، در یک حقیقت مشترک می‌باشند، به لحاظ مشترکات و در نظر داشتن آن‌ها در مقام تولید و تدوین الگو از یک سو و بیان و تدوین اختصاصات هر گرایش و رشته از سوی دیگر می‌توانیم به یک الگوی جامع و واحد البته در ساحت‌ها و عرصه‌های مختلف فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی دست یابیم. جهت و قدر مشترک بین اندیشکده‌ها عبارت است از اصول کلی و حاکم که در سنت اسلامی - ایرانی وجود دارد، باید در مقام تولید علم تدوین الگو لحاظ شود و این حاصل نمی‌شود مگر با برگزاری جلسات مشترک بین اندیشکده‌ها به همراه مشارکت مستقیم نخبگان هر علم در مقام تدوین الگوی اسلامی ایرانی. البته در بخش مختصات و مبانی ویژه هر اندیشکده هم لازم است از یک قفل جمعی که حاصل آراء و نظرات نخبگان، اصحاب و اهل نظر در خصوص

توافق برای همکاری مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و رادیو معارف

جلسه همکاری‌های مشترک میان مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و رادیو معارف با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین رجایی رئیس دبیرخانه حوزوی و دبیر شورای حوزوی مرکز، آقای متقیان مدیر دفتر ارتباطات و گفت‌وگو سازی مرکز الگو و حجت‌الاسلام والمسلمین لطفی نیاسر رئیس رادیو معارف و برخی از مسئولین دو مرکز برگزار شد.

در ابتدای جلسه، پس از تلاوتی چند از آیات کلام‌الله مجید، حجت‌الاسلام والمسلمین رجایی، ضمن قرائت حکم تأسیس مرکز الگو از سوی مقام معظم رهبری، توضیحاتی را در خصوص مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و تأسیس دبیرخانه حوزوی ارائه نمود. در ادامه به طرح موضوع همایش پیشرفت از منظر قرآن و حدیث و محورهای این همایش که قرار است در بهمن سال جاری در قم برگزار گردد پرداخت.

در ادامه جلسه، حجت‌الاسلام والمسلمین لطفی نیاسر، ضمن خوش آمدگویی و معرفی شرکت‌کنندگان در جلسه، به معرفی رادیو معارف پرداخته و گفت: در بهمن ماه سال ۱۳۷۷، یکی از بهترین دستاوردهای رسانه‌ای انقلاب در شهر مقدس قم به بار نشست و اولین رسانه معارفی با ۸ ساعت پخش برنامه به جمع متکثر و متنوع رسانه‌ها پیوست. در سال ۱۳۷۸ ساعت پخش آن به ۱۴ ساعت و سپس به ۲۱ ساعت افزایش یافت.

در کنار این افزایش کمی، دقت در محتوا، بازنگری در حوزه مخاطبان و گسترش برنامه‌ها متناسب با جوانان و زنان، تنوع بخشیدن به موضوعات، تغییر در قالب‌های برنامه‌سازی، افزایش برنامه‌های زنده متناسب با شرایط و امکانات از برجسته‌ترین اقداماتی است که از سال ۸۱ به بعد در رادیو اتفاق افتاده است. در سال ۱۳۸۲ رادیو معارف با بهره‌مندی از نیروهای جوان که دارای تحصیلات حوزوی و دانشگاهی در سطوح عالی هستند، ۲۴ ساعته شد و در سال ۱۳۹۲ بعد از بازبینی در مأموریت و ساختار رادیو معارف، عناوین گروه‌های برنامه‌ساز این رادیو به این شرح تغییر یافت:

- ۱- گروه معارف و علوم وحیانی
- ۲- گروه معارف و علوم اهل بیت علیهم السلام
- ۳- گروه معارف و اندیشه
- ۴- گروه معارف و جامعه
- ۵- گروه اخبار معارفی و برنامه‌های سیاسی

ایشان ضمن بیان اهمیت وجود چنین مرکزی جهت هماهنگی مراکز مختلف و تشویق نهادهای علمی و پژوهشی در جهت‌دهی به مباحث الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، از آمادگی کادر فنی و اجرایی رادیو معارف در جهت پوشش سراسری و دائمی مباحث الگو خبر داده و گفت: این ظرفیت در رادیو معارف وجود دارد تا با طرح مباحث عملی و پژوهشی و پوشش اخبار مرکز الگو، مخاطبین را در سراسر کشور با مباحث الگو آشنا نموده و بر اساس فرموده مقام معظم رهبری در جهت گفت‌وگو سازی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت تمام تلاش خود را به کار بندد. ایشان در ادامه به ارائه مواردی چند در خصوص مفاد تفاهم‌نامه و همکاری‌های مشترک بین دو مرکز پرداخت و امضاء تفاهم‌نامه فی مابین به برگزاری جلسه بعدی موکول شد.

با حضور اعضاء و صاحب‌نظران در اندیشکده آمایش بنیادین؛ مشکلات اساسی کشور در حوزه آمایش بررسی شد

جلسه هفدهم اندیشکده آمایش بنیادین، پیشنهادیه پروژه‌های تهیه شده برای برونسپاری مورد بحث قرار گرفت و اعضای اندیشکده نظرات خود را در خصوص نحوه انجام این پروژه‌ها بیان کردند و همچنین برخی اعضاء نسبت به انجام برخی از پروژه‌ها در مجموعه‌های خود اعلام آمادگی نمودند. در ادامه، آقای دکتر جبل‌عاملی رئیس اندیشکده در خصوص لزوم تدوین مبانی تخصصی آمایش بنیادین صحبت کرده و افزود که یک کار گروه تخصصی در دو ماه گذشته در این زمینه ایجاد شده و شرح خدماتی شامل: مراحل تدوین مبانی تخصصی در کار گروه مزبور تهیه گردیده است. این شرح خدمات در جلسه مورد بحث قرار گرفته و اعضاء نظرات اصلاحی خود را بیان نمودند. در انتها نیز اعضای اندیشکده نظرات خود درباره مشکلات اساسی کشور در حوزه آمایش را در قالب پرسشنامه دلفی بیان نمودند. همچنین در جلسه دوم اندیشکده آمایش بنیادین در سال جاری، آقای دکتر جبل‌عاملی، دلایل تدوین مبانی اختصاصی قبل از مبانی عمومی را عنوان کرد و ورودی‌های لازم برای تدوین مبانی اختصاصی آمایش بنیادین را چنین برشمرد: مبانی عمومی الگو، مفهوم آمایش بنیادین، مبانی عرصه‌ای در سایر عرصه‌ها، مفهوم پیشرفت و خروجی پروژه‌های چهارگانه برونسپاری شده. در این

جلسه، تعاریف مختلفی که اعضاء از آمایش بنیادین داشتند، توسط دبیر اندیشکده مرور گردید و نیز مقرر شد تا دو کار گروه تخصصی در اندیشکده تشکیل گردد شامل: کار گروه مبانی نظری، معرفت‌شناسی و روش‌شناسی آمایش بنیادین با مسئولیت دکتر فرج‌زاده و کار گروه تحلیل و آسیب‌شناسی تجربیات ایران و جهان در زمینه آمایش بنیادین با مسئولیت مهندس آرامی. خروجی کار گروه تخصصی تدوین مبانی اختصاصی که شامل: پیش‌نویس مبانی اختصاصی آمایش بنیادین بود، مطلبی است که در جلسه سوم اندیشکده آمایش بنیادین در سال جاری مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. در این زمینه، ابتدا دکتر عبدالملکی دبیر اندیشکده، سیری از مسیر تدوین مبانی آمایش بنیادین بیان نمود و در ادامه، پیش‌نویس تهیه شده را در قالب ارائه‌ای توضیح نمود. همچنین آقای دکتر جبل‌عاملی نیز توضیحات تکمیلی را در این رابطه و نیز پیش‌نیازهای لازم جهت تکمیل این پیش‌نویس را بیان کرد. ایشان تعریف جدیدی را نیز از الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت ارائه نمود. پس از بیان نظرات اعضاء در رابطه با مطالب تهیه شده، رئیس اندیشکده از اعضاء درخواست نمود تا پیشنهادات خود را در راستای اصلاح پیش‌نویس مبانی اختصاصی آمایش بنیادین، ارائه نمایند.

فن‌آوری‌های نوین ارتباطی و سبک زندگی اسلامی - ایرانی

برخورد با آن، موضوع چالش‌برانگیزی است که بحث‌های فراوان می‌طلبد، اما آنچه نباید از نظر دور داشت این است که اولاً هر فن‌آوری نوینی، بمانند تمامی دستاوردهای تمدنی بشر، بسته به نوع استفاده از آن دارای یکسری وجوه مثبت و در عین حال جنبه‌های منفی است. ثانیاً رویکرد سلبی صرف و برخورد‌های قهرآمیز جهت جلوگیری از ورود و گسترش فن‌آوری‌های نوین، در درازمدت ناممکن است و پدیده‌های مدرن به نحوی راه خود را به زندگی افراد باز می‌کنند. تکنولوژی‌های وب و شبکه‌های اجتماعی نظیر فیس‌بوک و کیفیت برخورد با آن‌ها نمونه‌های ملموس و روشن در این زمینه‌اند که در سال‌های اخیر علی‌رغم محدودیت‌های رسمی و غیررسمی و نیز موضع‌گیری‌های برخی از جریان‌های سنتی‌تر جامعه، روزه‌رور بر محبوبیت و نفوذ آنها به‌خصوص در میان جوانان افزوده شده است.

در این میان شاید راه حل این مسئله نه در برخورد‌های قهری و آمرانه، بلکه در ارتقای دانش عمومی و سواد رسانه‌ای جوانان است. اگر دانش و فهم جوانان به رسمیت شناخته شده و به‌گونه‌ای برخورد شود تا از خلال گفت‌وگوهای منطقی و روابط افقی، برابر و دوستانه، قدرت تشخیص آنان ارتقا یافته و نگاه عمیق‌تری به مزایا و معایب فن‌آوری‌های نوین پیدا کنند، آثار و تبعات منفی این فن‌آوری‌ها به حداقل خواهد رسید. در این شرایط می‌توان امیدوار بود که خود مصرف‌کنندگان به درجه‌ای از آگاهی برسند که در عین احترام به ارزش‌ها و آداب سنتی، از موانع و امکانات مثبت این رسانه‌ها و فن‌آوری‌های نوین بهره‌برند و با تلفیق ظرفیت‌های سازنده حیات سنتی و مدرن، به الگویی از سبک زندگی اسلامی - ایرانی دست پیدا کنند که پیشرفت فردی و در نگاهی کلان‌تر پیشرفت جامعه را به دنبال داشته باشد. در غیر اینصورت به دلیل ذات جستجوگر و غیر منفعل نسل جوان، تداوم الگوهای دستوری و از بالا به پایین ممکن است مقاومت جوانان را برانگیخته و اتفاقاً موجب پذیرش و درونی کردن جنبه‌های منفی و معایب این فن‌آوری‌ها از سوی جوانان و فاصله گرفتن روزافزون آنها از هویت ناب اسلامی ایرانی‌شان شود. تهیه و تنظیم: دبیرخانه اندیشکده فرهنگ

فرهنگ مفهومی پیچیده، چندبعدی و گسترده است که بر تمامی ابعاد زندگی آدمی سایه انداخته و آن را از هر حیث متأثر می‌سازد. اگرچه صاحب‌نظران مختلف بسته به رویکرد نظری خود، ویژگی‌های متفاوتی برای فرهنگ برشمرده‌اند، در اکثر تعاریفی که از فرهنگ ارائه شده، به گونه‌ای بر الگوهای فکری و رفتاری ریشه‌دار و تثبیت شده یک ملت که ادراکات و رفتار یک جامعه را شکل داده و هویت آن را می‌سازد، تأکید شده است. به دیگر سخن سبک و شیوه زندگی مادی و معنوی یک ملت، عنصر تعیین‌کننده و بخش جدایی‌ناپذیر فرهنگ است. شورای عالی انقلاب فرهنگی، سبک زندگی را «شیوه‌ها و الگوهای زندگی روزمره ... و تمام عادات و روش‌هایی که فرد یا اعضای یک گروه به آنها خو کرده یا عملاً با آنها سرو کار دارند مانند الگوهای روابط اجتماعی، سرگرمی، مصرف و لباس و...» می‌داند که منعکس‌کننده نگرش‌ها، ارزش‌ها و جهان‌بینی فرد و یا گروه است.

سبک زندگی ایرانیان در دوره پیشامدرن، عموماً برخاسته از آداب و سنن ملی، عقاید و مناسک دینی و ارزش‌ها و سلیقه قومی بود. همزمان با آغاز مدرنیزاسیون و سرازیر شدن تکنولوژی‌های جدید به مرزهای کشور، ایرانیان - که بخش مهمی از آنان بر مبنای نظریه راجرز جزو دوستداران نوآوری و تجربه‌فناوری‌های نوین قابل طبقه‌بندی هستند - با اخذ برخی از عناصر و ارزش‌های دنیای مدرن و تلفیق آنها با مولفه‌های سنتی زندگی، سبک زندگی نوینی برای خود آفریدند. این فرایند اما چندان بدون مسئله نبوده و مقاومت‌هایی را علی‌الخصوص در حوزه‌های مربوط به جوانان در پی داشته است. انقلاب ارتباطی و شکل‌گیری جامعه شبکه‌ای، موجد نوعی شکاف ارتباطی نسبی و در عین حال فزاینده ما بین نسل جوان و نسل‌های پیشین در بهره‌گیری از رسانه‌ها و وسایل نوین ارتباطی بوده است؛ رسانه‌هایی که منبع مسلط فرهنگی در دنیای مدرن به شمار می‌آیند. این مسئله به نگرانی از فاصله گرفتن روزافزون نسل جوان از ارزش‌های سنتی دامن زده و در برخی حوزه‌ها نوعی تفاوت و اختلاف میان‌نسلی را به دنبال داشته است. چگونگی مواجهه با این مسئله و اتخاذ یک سیاست اثربخش در

مصاحبه با صاحب‌نظران

تهیه نظریه پیشرفت مستلزم بهره گرفتن از عقل و نقل در کنار یکدیگر است

قسمت دوم

ابتدا باید بدانیم وضعیت مطلوب ما در صحنه دانش نظریه پردازی در باب پیشرفت چیست و وضعیت موجود چگونه است و چه گام‌هایی باید برداریم تا به آن حالت مطلوب برسیم؟ وضعیت مطلوب ما این است که از طریق استخراج تمام مباحث و مبانی و ارزش‌ها به محصول آن یعنی روش نظریه پردازی در ترسیم جامعه مطلوب و آسیب شناسی وضعیت موجود و راهبردها دست پیدا کنیم. وضعیت مطلوب این است که بر اساس روش مبانی هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی اسلامی استخراج و انسان‌ها و دانشمندانی که مسلط به مبانی اسلامی و فضای دانش روز هستند با استفاده از این روش دست به نظریه پردازی و تولید فکر بزنند تا جایی که اینها مترکم شود و به یک وفاق در میان دانشمندان درباره الگوی پیشرفت اسلامی برسیم. این وضعیت مطلوب است.

آنچه از نظر دانش پیشرفت در وضعیت موجود داریم مبانی است. ما مبانی انسان‌شناسانه، هستی‌شناسانه و معرفت‌شناسانه اسلام را داریم و کاری را که باید انجام دهیم تولید روش قابل دفاع در نظریه پردازی در رابطه با نظریه پیشرفت است. در مورد روش یک بحثی وجود دارد که گفته می‌شود که اگر بخواهید براساس مبانی در یک جامعه مشکلی را حل کنید حرکتی از آسمان به زمین است، یعنی اگر بخواهید از آسمان حرکت و مشکلی از زندگی بشر را حل کنید که ببینید پیشرفت به چه صورت است فایده ندارد. این فاصله یک فاصله نظری است یعنی ما باید راه حرکت به سمت حل مسائل را پیدا کنیم که در این بحث ایده‌ها و حرف‌هایی بیان شده است، ولی اینکه این موضوع تبدیل به یک دانش روشمند مورد وفاق علمی شده باشد چنین نیست. وضعیت مطلوب انسان و جامعه اسلامی را تا حدی که روایات ما بیان کرده اند و مبتنی بر استفاده از عقل در کنار روایات به نحو خوب انجام داده ایم. مشکل ما در نظریه پردازی بر آن مستدل و منقح نمودن یک روشی است که مبتنی بر آن بتوانیم از این مبانی حرکت کنیم و راه‌های تغییر جامعه را از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب پیدا کنیم. این نظریه پردازی از جهت دانشی کم صورت گرفته است.

حال، دانشمندان ما اکنون در چه وضعیتی هستند؟ خیل عظیم دانشمندان ما در دانشگاه‌ها آن دانشی که به دست آوردند و تدریس کردند و به مقام دانشجویی و استادی در این زمینه رسیدند همان دانش غربی است. نمی‌گوییم این بی‌فایده است، منتهی باید به این دانش تسلط بر مبانی و ارزش‌های اسلامی و آموزه‌ها، اخلاق و حقوق اسلامی ضمیمه شود. بنابراین یک طرف دانشگاه‌هایی هستند که دانش غرب را خوب فرا گرفتند ولی از دانش اسلامی بهره‌ای ندارند یا کم بهره‌اند. به ایمان آنها کاری نداریم از قضا آدم‌های مؤمن، از فرزندان انقلاب و مربوط به دوره معاصر ما هستند. ما بحث دانشی می‌کنیم و با شخصیت افراد کاری نداریم. بحث میزان دانش آنها برای توان نظریه پردازی است. این یک طرف قضیه است اما از این طرف هم روحانیون داریم که مسلط بر مباحث دینی هستند ولی آشنائی کافی با مباحث روز و راهبردی ندارند، البته این وسط ما یک تعداد روحانیون را داریم که اینها دو رشته‌ای هستند هم در حوزه و هم در دانشگاه بوده‌اند و اینها یک تسلط نسبی بر مسئله دارند. لشکر ما بالفعل برای نظریه پردازی در زمینه الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، فعلاً لشکر کوچک و ناتوانی است. آن وقت آن استراتژی که باید قاعدتاً به کار بندیم در این فضا این است که همه این توان‌ها البته هر کدام در جای خود را به خدمت بگیریم و اگر قاطی کنیم به نتیجه نمی‌رسیم و این همان چیزی است که مقام معظم رهبری تأکید دارند.

ادامه دارد.

جایگاه نقل، عوامل و ابعاد مجرد مقوله پیشرفت است، یعنی ابعدی را که عقل به سختی و در زمان طولانی به آن دست پیدا می‌کند. اینجا جایگاه نقل است و البته قسمت اول مربوط به عالم مجرد و عقل را هم در آنجا راهی نیست که اصلاً بحث تعارض بین عقل و نقل هم پیش نمی‌آید. در جایگاه غیر از این جایگاه ممکن است نقل نه به صورت یک وظیفه بلکه به صورت یک ارشاد از طرف ائمه اطهار(ع) در مسائل مادی وارد شده باشد که سبب تعارضی بین عقل و نقل شود که باید اینها را برطرف کرد. اما اصل بحث را هم حضرت آیت‌الله جوادی آملی در بحث تعارض عقل و نقل در کتاب معرفت دینی خود بحث کردند.

اما من از این بحث این نتیجه را می‌گیرم که روش نظریه پردازی در الگوی پیشرفت این است که باید ابتدا تمام احادیث و آیات نازل به مقوله‌ای که می‌خواهیم راجع به آن نظریه پردازی کنیم را مورد کنکاش و مطالعه قرار دهیم و آن را بفهمیم و بعد در چارچوب این نقل وارد بحث‌های عقلی شویم. در رشته اقتصاد، کلاً نقل از طریق سنت‌های الهی وارد شده است؛ یعنی اگر خواستیم وضعیت مطلوب را ترسیم و کلیه شاخص‌های اصلی آن را در ابعاد مادی و معنوی و بشناسیم نمی‌توانیم با عقل همه ابعاد آن را به دست بیاوریم و حتماً باید به نقل مراجعه نماییم. آسیب‌شناسی وضعیت موجود با توجه به وضعیت مطلوب یک بحث عقلی است، ممکن است که در اصول روشی آسیب‌شناسی، چیزهایی در نقل داشته باشیم ولی اصل و اساس عقلی است. وقتی که می‌خواهند به آسیب‌شناسی وضعیت موجود و فاصله آن با وضعیت مطلوب بپردازند متدولوژی روش‌شناسی وجود دارد و آن هم شاخص‌سازی و برآورد شاخص‌ها در جامعه موجود و مطلوب و تشخیص تفاوت‌های آنها با یکدیگر می‌باشد.

البته ممکن است بگوئیم که معنویت را به عنوان یکی از ویژگی‌ها چگونه شاخص‌سازی کنیم، این هم مشکلی ندارد برای شاخص ساختن به اصطلاح مفاهیم ارزشی و معنوی غیرمادی یک متدولوژی روش‌شناسی وجود دارد. به این صورت که جلوه‌های مادی و کمی آن را شاخص‌سازی و برآورد می‌کنند. بحث بسیار مهم دیگر، بحث راهبردهاست، یعنی حرکت از وضعیت موجود به سمت وضعیت مطلوب در قالب سنت‌های الهی. در مباحث اقتصادی و کلاً مباحث پیشرفت و همه سنت‌های کلی و کلان این‌ها وجود دارد که می‌فرماید: «ولو أن أهل القرى آمنوا و اتقوا لفتحنا علیهم برکات من السماء» در حقیقت این سنت، سنت عام الهی است؛ «ایمان و تقوا». حال ظل این سنت ایمان و تقوی است که برکات الهی نازل می‌شود.

این برکات مادی و معنوی که مفسرین گفته‌اند در حقیقت مایه پیشرفت حقیقی است و ما به آن اعتقاد داریم. مثلاً در روایات ما گفته شده است که دروغ گفتن چه تأثیری در دنیای آدم (پیشرفت دنیای آدم) دارد، حتی پیشرفت مادی جلو پیشرفت آدم و یا رزق را از آدم می‌گیرد یا فرض کنید توسل یا توکل یا حتی زیارت عاشورا چه تأثیری در پیشرفت دارد، البته کار و تلاش تدبیر هم جای خودش را دارد، یعنی همه اینها به صورت سنت‌های الهی وجود دارند. بنابراین اگر بخواهیم در یک جمله روش نظریه پردازی را بیان کنیم، باید بگوییم نظریه پردازی در چارچوب سنت‌های الهی می‌باشد یعنی ما باید در بحث نظریه پردازی در چارچوب سنت‌های الهی نظریه پردازی کنیم. در حالی که در توسعه غربی به این مسئله هیچ توجهی نشده است.

بحث آخر این است که چه گام‌هایی برای نظریه پردازی با همان معنایی که فرمودید برداشته شده و چه گام‌هایی را باید برداریم؟

اشاره: بخش اول مصاحبه با حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر سیدحسین میرمعزی، عضو شورای عالی مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در شماره قبل به اطلاع خوانندگان محترم رسید. اینک ادامه مصاحبه از نظر تان می‌گذرد.

اگر صلاح می‌دانید به بحث سابقه متدولوژی نظریه پردازی یا روش نظریه پردازی در مورد پیشرفت یا روش رسیدن به پیشرفت بپردازیم؟

من بیشتر در مورد روش نظریه پردازی پیشرفت صحبت می‌کنم. ما در روش تفاوت کلاسی با غربی‌ها داریم و آن هم به برخی ریشه‌های علم دینی و یا علم اسلامی برمی‌گردد. چون به هر حال وقتی که می‌خواهیم نظریه پردازی کنیم و روش نظریه پردازی داریم در حقیقت در چارچوب یک کنش صحبت می‌کنیم. در یک جلسه‌ای راجع به این موضوع که خدمت مقام معظم رهبری (مدظله العالی) رسیدیم مقاله من این بود که بحث الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و بحث اسلامی سازی علوم انسانی دو روی یک سکه و دو بخش بسیار مرتبط با هم هستند. به هر حال فرق ما با کسانی که درباره توسعه غربی نظریه پردازی می‌کنند این است که ما یک بخشی از این مطالب را از نقل می‌گیریم و تنها بحث عقل و تجربه نیست و بسیاری از مباحث را باید با عقل و نقل پیش ببریم.

در بحث جایگاه عقل و نقل ما تجربه را هم عقل تجربی می‌دانیم و در کنار عقل نمی‌بینیم. برخی مثل استاد جوادی آملی حتی عقل و نقل را جدا از هم نمی‌بیند و می‌گویند عقل درون دایره هندسه معرفت دینی است. در اینجا ما با این بحث کاری نداریم و می‌خواهیم از روش علوم انسانی و روش نظریه پردازی صحبت کنیم. اکنون می‌خواهیم در رابطه با پیشرفت، نظریه پردازی کنیم و ببینیم عقل و نقل هر یک چه سهمی دارند؟ اینکه آیا عقل داخل دایره معرفت دینی هست از جهت علم فلسفه یا کلام دینی مهم است. آنجا شبه‌های به وجود آمده که باید به آن جواب داده شود، اما از جهت نگرش نظریه پردازی در الگوی اسلامی علمی پیشرفت، سؤال این است، حال که می‌خواهیم درباره الگوی پیشرفت نظریه پردازی کنیم، سهم عقل و نقل در این نظریه چقدر است؟ و چه مقدار برهان و استدلال بیاریم؟ از برهان عقلی یا از عقل تجربی چقدر استمداد بگیریم؟ چه مقداری از نقل به روش اجتهاد استمداد بطلبیم؟ این بحث، بحث بسیار مهمی است.

به هر حال این جهت، در نظریه پردازی توسعه غربی نیست. نقل چگونه وارد جریان می‌شود، یعنی جایگاه نقل در نظریه پردازی چیست؟ من یک استنباطی دارم. اگر معتقد شدیم که انسان، جهان و جامعه دارای دو بعدی مجرد و مادی هستند که براساس جهان بینی اسلامی درست هم است، در این صورت این سؤال پیش می‌آید که آیا عوامل مجرد پدیده‌های مادی و انسانی با عقل قابل دریافت هستند؟ و یا با عقل به آن می‌توان رسید؟ بنابراین ما می‌توانیم با استدلال خیلی کوتاه یک جایگاه برای نقل در نظر بگیریم که جایگاه اول آن نیز هست، یعنی وقتی سراغ نقل می‌رویم که می‌خواهیم بدانیم خارج از فضای مادی چه خبر است؟ علل، عوامل، تأثیر و تأثراتی که در رابطه با مقوله پیشرفت در آنجا وجود دارد چیست؟ البته نقل در رابطه با مباحث عقلی هم مؤثر است آنجایی که اگر انسان می‌خواست با عقل خودش به آن برسد باید هزینه‌هایی را تاریخ بشریت متقبل و متحمل می‌شد تا به حقیقتی دست یابد. آنجا هم از باب لطف خداوند متعال، انبیاء، پیامبران و ائمه اطهار(ع) را مؤظف نمودند تا این قسمت را هم به اطلاع بشر برسانند. ما می‌توانیم بگوئیم جایگاه نقل روشن و مشخص است.

از فرهنگ تا توسعه: توسعه سیاسی، اجتماعی و اقتصادی

این کتاب توسط آقای دکتر ناصر فکوهی، دانشیار دانشگاه تهران در ۷۰۴ صفحه نگاه شده و ویرایش دوم آن در سال ۱۳۹۲ توسط نشر فردوس به چاپ رسیده است. مولف در این کتاب طی مباحثی از خلال واقعیت‌های زندگی روزمره به بررسی و تحلیل مفاهیم توسعه

اهتمام ورزیده است. وی برای این منظور، پس از برشمردن پاره‌ای از مشکلات فرهنگی و موانع توسعه در کشورهای در حال رشد، رهنمودهایی برای حل معضلات فرهنگی فراهم آورده است. برخی مباحث کتاب عبارت‌اند از: "توسعه سیاسی به مثابه یک ضرورت تکنولوژیک"، "بازبینی نقش دولت در فرآیند توسعه فرهنگی"، "رسانه‌ها، کشورهای در حال توسعه و انقلاب اطلاعاتی"، "جهانی شدن ارتباطات و موانع رشد آن در کشورهای در حال توسعه"، "ریشه‌های اجتماعی اقتصاد زیرزمینی" و "نقد و نقدپذیری در روند تحولات اجتماعی".

بین‌المللی

موسسه بانک توسعه آسیا The Asian Development Bank Institute (ADBI)

موسسه بانک توسعه آسیا در سال ۱۹۹۷ میلادی در توکیو ژاپن تاسیس شد تا به ظرفیت‌سازی، ارتقای مهارت‌ها و دانش مربوط به کاهش فقر و به دیگر زمینه‌هایی که از رشد بلند مدت حمایت می‌کند، باری رسانده و به اقتصادهای در حال توسعه در منطقه آسیا و اقیانوس آرام جهت رقابت کمک نماید. این موسسه فعالیت‌های خود را از طریق پژوهش‌های کاربردی، همایش‌های سیاسی، گفت‌وگوهای سازی و طرح‌های آموزشی به انجام می‌رساند. با نگاهی به آینده، تبدیل شدن به یک مرکز پیشرو برای ایجاد و اشاعه اطلاعات و دانش جهت توسعه منطقه آسیا و اقیانوس آرام یک هدف کلیدی برای ADBI است.

موسسه ADBI اندیشکده بانک توسعه آسیا (ADB) است. این موسسه راهبردهای موثر توسعه را شناسایی نموده و در پی بهبود مدیریت توسعه در کشورهای عضو ADB است. موسسه ADBI به سرعت در حال تبدیل شدن به مرکزی پیشرو برای ایجاد و انتشار اطلاعات و دانش جهت توسعه در منطقه آسیا و اقیانوس آرام می‌باشد. این موسسه پرورش شبکه گسترده‌ای از کارشناسان، محققان، اندیشکده‌ها، سازمان‌های دولتی و سازمان‌های بخش خصوصی و سازمان‌های دو جانبه و چند جانبه در منطقه آسیا و اقیانوس آرام و فراتر از آن را بر عهده دارد. بر اساس هدف ADB در کاهش فقر، در موسسه ADBI سه موضوع دارای اولویت راهبردی می‌باشند:

رشد فراگیر و پایدار، همکاری‌های منطقه‌ای و یکپارچه سازی، نظارت و راهبری بر سیاست‌ها و نهادها.

الگوی زن مسلمان ایرانی

این پایان‌نامه در مقطع کارشناسی ارشد توسط خانم مریم شاه چراغیان به راهنمایی آقای دکتر عماد افروغ و مشاورت خانم دکتر عزت السادات میرخانی در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس در سال ۱۳۹۱ نگاشته شده است. ایشان براین باورند که مسأله زن، یکی از اساسی‌ترین مسائل هر تمدن و جامعه‌ای است. مسأله زن و خانواده با همه کارهایی که شده، همچنان مهم و قابل بحث و قابل توسعه در اندیشه‌ورزی است. شرایط کنونی دنیا و جهان اسلام نیازمند آن است که الگویی جامع و مطابق با مقتضیات زمانی و مکانی ارایه گردد تا پاسخگوی انتظارات و نیازهای کنونی باشد. در این پژوهش با روش اسنادی

و تحلیل محتوای کیفی و بهره‌گیری از استنباطات عقلی به این نتیجه رسیدیم که سیمای زن مسلمان ایرانی در ابعاد فردی، خانوادگی و اجتماعی قابل ترسیم است. در بُعد فردی، ده مورد از مهمترین مختصات فردی زن مسلمان عبارتند از: توحید و خداپاوری، تعقل و تفکر، مطالعه و آگاهی و کسب علم، تجسم قرآن در زندگی، رعایت پوشش و حفظ حریم‌ها، عفاف در نگاه، عفاف در گفتار، عفاف در رفتار، دوری از تجمل‌گرایی و تبرج، پرهیز از تشبیه به مردان. در سطح خانوادگی زن مسلمان ایرانی می‌تواند در نقش‌های دختر، همسری و مادری ایفای نقش کند که هر کدام مختصات و ویژگی‌های خود را دارد.

گزارشی کوتاه از اندیشکده معنویت:

تبیین معنویت در آثار کهن ادب فارسی

عرفای نامدار نظیر ابوسعید ابی‌الخیر که دستور داد بر سر در خانقایش بنویسند: هر که در این سرا آید؛ نانش دهید و از ایمانش نپرسید؛ چه آن کس که در درگاه خداوند به جان آرزو؛ بر خوان ابوالحسن به نان آرزو و گفته شیخ محمود شبستری با عنوان "معانی هرگز اندر حرف نیاید / که بحر بیکران در ظرف نیاید و توصیف مولوی در باره عقل که گفت: عقل جزوی عقل را بد نام کرد؛ کام دنیا مرد را بد نام کرد؛ اشارات مهمی به رفتارهای معنوی در متون کهن داشتند. حجت الاسلام آقای دکتر احمدی رئیس اندیشکده نیز با ذکر مصادیقی از شاهنامه فردوسی؛ مثنوی معنوی و بوستان سعدی و دیگر متون کهن؛ مفهوم معنویت در گذشته را مورد کند و کاو عالمانه قرار داد و افزود: پرداختن به لفظ چیزی را حل نمی‌کند. آنچه مهم است، درک درست حقایق فراحسی و پی بردن به اصل و روح دین و شناخت رفتار ائمه معصومین (ع) و بزرگان است. در پایان جلسه مقرر شد ضمن اعمال نقدهای ارائه شده و ذکر مصادیق بیشتر از متون مورد نظر؛ شبکه‌های هندسی مفهوم معنویت نیز به منظور فهم بهتر و آسان تر آن تنظیم و ضمیمه مقاله شود.

متون کهن ادب فارسی سرشار از اشارات آشکار و پنهان از واژگان معنویت و معنوی است که به صورت مختلف در قالب نظم و نثر تجلی پیدا کرده است. معنویت به معنی بیرون رفتن از ظاهر به باطن و از حس به فراحس و به تعبیری فراروی از ظاهر به باطن در متون کهن فارسی دارای سابقه فراوانی است. آگاهی از پیشینه واژگان "معنوی" و "معنویت" و مترادف‌ها؛ همنشین‌ها؛ جانشین‌ها و فراز و فرود آن در طول تاریخ به فهم بهتر این مفهوم کمک می‌کند. به همین منظور ضرورت پرداختن به تبیین و تشریح معنویت در فرهنگ و ادب کهن فارسی در اندیشکده معنویت مطرح و مورد بحث قرار گرفت. آقای شاکر نژاد عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در یازدهمین جلسه اندیشکده معنویت با تبیین و تشریح موضوع و ارائه مصادیق متعدد اظهار داشت: کلمه معنوی سابقه‌ای طولانی در متون کهن فارسی دارد و در حوزه‌های ادبی و عرفانی به صورت اصطلاح کار برد فراوانی داشته است. در ادامه جلسه نقد و پیشنهاد اساتید مطرح و مورد توجه قرار گرفت. آقای دکتر شهرستانی عضو اندیشکده معنویت با بیان حکایاتی از

ما و میراث توسعه (۲)

ادامه از صفحه ۱

بنابراین در ذات نظریه پردازی‌ها این جهت‌گیری از غرب به شرق، از جوامع اروپایی به جامعه غیر اروپایی وجود دارد. این رویکرد دوگانه در ذات نظریه‌های توسعه هست. همین رویکرد حتی در نظریاتی که متفکران معاصر بعنوان نظریات ضد توسعه مطرح کردند هم تا حد زیادی دیده می‌شود. به عنوان مثال در نظریه‌های برگرفته از مارکسیسم هم این دیدگاه دوگانه دیده می‌شود. زیرا مارکسیسم هم در روایت اولیه خود معتقد است که اروپا و به ویژه انگلستان در سیر جبری تحول اجتماعی از بقیه نقاط دنیا جلوتر است. البته نظریاتی هم هست که رویکرد دیگری دارد، متفکرانی از آمریکای جنوبی و یا برخی از روشنفکران جهان سوم که در اروپا بودند یا برخی دیگر نظریاتی را مطرح کردند که رویکردی متفاوت دارد اما غلبه این رویکرد دوگانه بر نظریات توسعه کاملاً محسوس است. پس ما عموماً با نظریاتی مواجه هستیم که اصولاً تصویر یک نوع توسعه، توسعه اروپایی را، برای جامعه‌ای که مراحل آن توسعه را از سر نگذارند، جامعه شرقی، توصیه می‌کنند. مثلاً آقای روستو که توسعه را مرحله‌ای

می‌داند و این مراحل را مطرح می‌کند، همه مراحل است که تقریباً جامعه صنعتی از سر گذارنده است اما مخاطب او جامعه‌های غیر صنعتی است و به آنها توصیه می‌کند. آقای شومپتر نوآوری و کارآفرینی را مطرح می‌کند و توسعه غرب را به شکل دیگری تئوریزه و ارائه می‌کند. مخاطب او جوامع غیر کارآفرین غیر غربی است. پس ما ذاتاً با یک چنین رویکرد دوگانه‌ای مواجه‌ایم، البته این که این رویکرد مطلوب است یا نه، بحث دیگری است، اما در هر حال دلایل اتخاذ این رویکرد قابل فهم است، چون از دیدگاه نظریه‌پردازی که بخصوص به اثبات‌گرایی معتقدند نظریه باید از متن واقعیت استخراج شود و در واقعیت دنیای خارج حداقل به زعم آنها جزء یک نمونه جامعه توسعه یافته که همان جامعه اروپایی و غربی باشد، وجود ندارد. بنابراین با وقوف بر این مبنا نظری که آن‌ها داشته‌اند ما می‌توانیم تا حدی آنها را معاف بدانیم از اصل تمایل آن‌ها به رویکرد دوگانه‌ای که اتخاذ کردند. اما نمی‌توانیم انتقادات جدی بر این رویکرد وارد نکنیم.